

VALTIOVARAINVALIOKUNNAN MIETINTÖ 21/1999 vp

Hallituksen esitys laiksi yhtiöveron hyvityksestä annetun lain muuttamisesta

JOHDANTO

Vireilletulo

Eduskunta on 26 päivänä lokakuuta 1999 lähettänyt valtiovarainvaliokuntaan valmistelevasti käsiteltäväksi hallituksen esityksen laiksi yhtiöveron hyvityksestä annetun lain muuttamisesta (HE 117/1999 vp).

Jaostovalmistelu

Asia on valmisteltu valtiovarainvaliokunnan verojaostossa.

Asiantuntijat

Verojaostossa ovat olleet kuultavina

- vanhempi hallitussihteeri Jukka Vanhanen, valtiovarainministeriö
- ylitarkastaja Tuula Hakola, Verohallitus
- ekonomisti Seppo Kari, Valtion taloudellinen tutkimuslaitos VATT
- ekonomisti Max Arhippainen, Pellervon taloudellinen tutkimuslaitos
- johtaja Tero Honkavaara, Teollisuuden ja Työnantajain Keskusliitto
- senior taxmanager Matti Suurnäkki, Nokia Oy
- veroasiantuntija Erkki Nuutinen, UPM-Kymmene Oyj.

Professori Edward Andersson ja Keskuskaupkamari ovat antaneet asiasta kirjalliset lausunnot.

HALLITUKSEN ESITYS

Suomen kautta kulkevien osinkojen määrä on kasvanut huomattavasti viime vuosien aikana. Tämä johtuu sekä ulkomaalaisomistuksen kasvamisesta suomalaisissa yhtiöissä että suomalaisten yhtiöiden toiminnan kansainvälistymisestä.

Sekä ulkomailta saadut että ulkomaille maksetut osingot ovat pääsääntöisesti Suomessa veronalaista tuloa. Kansainvälisen kaksinkertaisen verotuksen lieventämiseksi tähän pääsääntöön on tehty lukuisia poikkeuksia.

Nykymuodossaan Suomen järjestelmä johtaa kuitenkin pääsääntöisesti Suomen kautta kulkevien osinkojen taloudelliseen kahdenkertaiseen

tai vielä useampikertaiseen verotukseen. Suomen nykyinen järjestelmä on hallituksen esityksen perusteluiden mukaan kansainvälisen vertailun valossa varsin ankara.

Käsiteltävänä olevan uudistuksen tavoitteena on lieventää Suomen kautta kulkevien osinkovirtojen kansainvälistä kahdenkertaista verotusta ja siten sopeuttaa yhtiöveron hyvitysjärjestelmä kansainvälistyvään taloudelliseen toimintaympäristöön kansainvälisen käytännön mukaisesti.

Ulkomailta saatujen verovapaiden osinkojen edelleen ulkomalle jakamisesta aiheutuvaa kansainvälistä kahdenkertaista verotusta ehdote-

taan lievennettäväksi. Nykyisestä osittaisesta täydennysverosta vapauttamiseen perustuvasta lievennyksestä ehdotetaan siirryttäväksi menettelyyn, jossa lievennys toteutetaan jo tuloveron vähimmäismäärää laskettaessa.

Yhtiöveron hyvityslakia sovellettaessa ei ulkomailta saatuja verovapaita osinkoja enää otetaisi huomioon tuloveron vähimmäismäärää laskettaessa eivätkä ne johtaisi täydennysveron määräämiseen. Nykyisen osittaisen täydennysverohuojennuksen edellyttämästä ulkomaisen osingon saajan 25 prosentin omistusosuusvaatimuksesta osinkoa jakavassa kotimaisessa yhtiössä ehdotetaan luovuttavaksi.

Lievennystä ehdotetaan sovellettavaksi myös kotimaisen yhtiön jakaessa ulkomailta saamia osinkoja konsernin sisällä emoyhtiölleen, joka jakaa osinkoja ulkomaille.

Nykyjärjestelmästä poiketen lievennystä ehdotetaan sovellettavaksi vain, jos osinkoa jakavan ulkomaisen yhtiön voittoon on sen kotivaltiossa kohdistunut vähintään ulkomaisten välilyhtiöiden osakkaiden verotuksessa annetussa laissa edellytetyn tasoinen vero.

Lakia ehdotetaan sovellettavaksi ensimmäisen kerran vuodelta 2000 toimitettavassa verotuksessa.

VALIOKUNNAN KANNANOTOT

Perustelut

Hallituksen esityksessä mainituista syistä ja saadun selvityksen perusteella valiokunta pitää lakiehdotusta tarpeellisena ja puoltaa sen hyväksymistä seuraavin muutoksin ja huomautuksin.

Yksityiskohtaiset perustelut

Yhtiöveron hyvityksestä annetun lain uudessa 6 a §:ssä ehdotetaan säädettäväksi, että tuloveron vähimmäismäärää laskettaessa jaettavaksi päätettyyn osinkoon ei lueta rajoitetusti verovelvolliselle osingonsaajalle jaettua osinkoa. Jaettavaksi päätettyyn osinkoon jätetään kuitenkin lukematta enintään yhtiöveron verovuonna vieraasta valtiosta saamien elinkeinotulon verottamisesta annetun lain (360/1968) 6 §:n 2 momentin nojalla Suomen verosta vapautettujen osinkojen määrä. Valtiovarainministeriöltä saadun selvityksen perusteella tätä säännösehdotusta voidaan kuitenkin pitää puutteellisenä.

Elinkeinotulon verottamisesta annetun lain 6 §:n 2 momentin mukaan osinko on verosta vapaita tuloa, jos osingon maksavan yhteisön asuinvaltion ja Suomen välillä on voimassa kaksinkertaisen verotuksen välttämistä koskeva sopimus, joka on ollut voimassa myös 1 päivänä tammikuuta 1995. Lisäedellytyksenä on, että osingonsaajan omistamat osakkeet tuottavat vä-

hintään 10 prosentin osuuden osinkoa jakavan yhteisön äänimäärästä tai osingonsaaja omistaa välittömästi vähintään 25 prosenttia osinkoa jakavan yhteisön pääomasta.

Lakiehdotuksen 6 a §:n 1 momentin viittaus pelkästään elinkeinotulon verottamisesta annetun lain 6 §:n 2 momentin nojalla verosta vapaisiin osinkoihin jättäisi säännösten soveltamisen ulkopuolelle tilanteet, joissa osinkojen verovapaus perustuu 1.1.1995 jälkeen voimaan tulleen verosopimukseen.

Esitystä valmisteltaessa ja lakiesityksen antamisesta päätettäessä on valtiovarainministeriöstä saadun selvityksen mukaan 6 a §:n 1 momentin soveltamisalaan tarkoitettu kuuluvaksi kaikki Suomen sisäisen lain tai Suomea velvoittavan verosopimuksen nojalla verovapaat osingot. Lakiehdotukseen sisältyvä muotoilu ei siten vastaa esityksen tarkoitusta, koska se merkitsisi täydennysverolievennyksen kaventumista nykytilanteeseen verrattuna. Myös esityksen taloudellisia vaikutuksia koskevat arviot ovat perustuneet siihen, että täydennysverolievennystä sovellettaisiin kaikkiin Suomen verosta vapaisiin osinkoihin.

Valtiovarainvaliokunta ehdottaa, että 6 a §:n 1 momenttiin sisällytetään edellä tarkoitettua tilannetta selventävä lisäys (*Valiokunnan muutosehdotus*).

Hallituksen esityksen perusteluiden mukaan ulkomailta saatujen verovapaiden osinkojen määrä oli verohallituksen vuoden 1997 elinkeinorekisterin tietojen mukaan 4,1 miljardia markkaa. Osinkoja sai 236 yhteisöä, joista runsas puolet myös jakoi osinkoja. Osingonjaon yhteismäärä oli 12,7 milj. markkaa. Nykyinen huojennus tuotti neljälle yritykselle yhteensä 40 milj. markan verohyödyn. Samalla aineistolla tehdyn koeverotuksen mukaan esityksessä ehdotetun huojennusjärjestelmän tuottama hyöty olisi ollut 230 milj. markkaa ja huojennuksesta hyötyviä yrityksiä olisi ollut 12 kappaletta. Ehdotetun huojennuksen verotuottovaikutus olisi siten vajaa 200 milj. markkaa nykyjärjestelmän mukaista huojennusta suurempi.

Valiokunnan tietoon on saatettu, että suomalaisen yhtiön ulkomailla olevan kiinteän toimipaikan käyttöön liittyy vastaavan tyypinen täydennysvero-ongelma kuin tytäryhtiörakenteseen. Ulkomaisen kiinteän toimipaikan tuloa ei rinnasteta ulkomaiselta tytäryhtiöltä saatuihin osinkoihin. Kiinteitä toimipaikkoja toisessa maassa on yleensä pankeilla vakavaraisuussääntösten takia. Tämän korjaamiseen liittyy kuitenkin vaikeita käytännöllisiä ja periaatteellisia ongelmia. Sivukonttoreiden verotusta koskevaa laintasoista sääntelyä ei ole juurikaan muissa-

kaan maissa. Sivukonttoritulon rinnastaminen kauttakulkuosinkoon todennäköisesti lisäisi verotuksen tulkinnanvaraisten tilanteiden määrää. Valiokunta pitää tarpeellisena, että alan verosääntelyn kehitystä sekä yrityksille mahdollisesti aiheutuvia neutraalisuusongelmia seurataan.

Valiokunta toteaa, että hyväksyttävän uudistuksen verotuloja alentavaa vaikutusta ei voida täysin luotettavasti arvioida. Verotuottovaikutukset riippuvat olennaisesti sekä yritysten tuloksista vuodesta 2000 alkaen että ennen kaikkea myös yritysten käyttäytymisestä tulevaisuudessa. Ehdotettu muutos helpottaa osinkojen kotiuttamista Suomeen. Lisäksi se edesauttaa näin osaltaan suomalaisten konsernien emoyhtiöiden säilymistä Suomessa, millä taas on pitkällä tähtäimellä myönteinen vaikutus Suomen verokertymään.

Päätösehdotus

Edellä esitetyn perusteella valtiovarainvaliokunta kunnioittavasti ehdottaa,

että lakiehdotus hyväksytään muutoin hallituksen esityksen mukaisena paitsi 6 a §:n 1 momentti muutettuna seuraavasti:

Valiokunnan muutosehdotus

6 a §

Tuloveron vähimmäismäärää laskettaessa jaettavaksi päätettyyn osinkoon ei lueta rajoitustusti verovelvollisille osingonsaajille jaettua osinkoa. Jaettavaksi päätettyyn osinkoon jätetään kuitenkin lukematta enintään yhtiön verovuonna vieraasta valtiosta saamien elinkeinotu-

lon verottamisesta annetun lain (360/1968) 6 §:n 2 momentin tai Suomen ja vieraan valtion välillä kaksinkertaisen verotuksen välttämiseksi tehdyn, 1 päivän tammikuuta 1995 jälkeen voimaan tulleen sopimuksen nojalla Suomen verosta vapaiden osinkojen määrä.

(2—4 mom. kuten HE)

VaVM 21/1999 vp — HE 117/1999 vp

Helsingissä 16 päivänä marraskuuta 1999

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa

pj.	Maria Kaisa Aula /kesk	Tuija Nurmi /kok
vpj.	Kari Rajamäki /sd	Matti Saarinen /sd
jäs.	Olavi Ala-Nissilä /kesk	Sakari Smeds /skl
	Janina Andersson /vihr (osittain)	Marja-Liisa Tykkyläinen /sd
	Pirjo-Riitta Antvuori /kok	Kari Uotila /vas
	Jorma Huuhtanen /kesk	Jukka Vihriälä /kesk
	Timo Ihamäki /kok	Jorma Vokkolainen /vas
	Seppo Kääriäinen /kesk	vjäs. Mikko Kuoppa /vas (osittain)
	Reijo Laitinen /sd	Markku Laukkanen /kesk.
	Hanna Markkula-Kivisilta /kok	